

Költészet napja '95

József Attila

Ars poetica

Németh Andornak

Költő vagyok —
mit érdekelne
engem a költészet maga?
Nem volna szép, ha égre kelne
az éji folyó csillaga.

Az idő lassan elszivárog,
nem lógok a mesék tején,
hörpintek valódi világot,
habzó éggel a tetején.

Szép a forrás — fürödni abban!
A nyugalom, a remegés
egymást öleli s kél a habban
kecseesen okos csevegés.

Más költők —
mi gondom ezekkel?
Mocskolván magukat szegyig,
koholt képekkel és szeszekkel
mímeljén mámort mindegyik.

Én túllépek e mai kocsmán,
az értelemig és tovább!
Szabad ésszel nem adom
ocsmány
módon a szolgál ostobát.

Ehess, ihass, ölelhes, allass!
A mindenséggel mérd magad!
Sziszege se szolgáló aljas,
nyomorító hatalmakat.

Nincs alku — én hadd legyek boldog!
Másként akar ki meggyaláz
s megjelennek pirosló foltok,
elissza nedveim a láz.

Én nem fogom be pörös számat.
A tudásnak teszek panaszt.
Rám tekint pártfogón e század:
rám gondol szántván a paraszt;

Engem sejdít a munkás teste
két merev mozdulat között;
rám vár a mozi előtt este
suhanc, a rosszul öltözött,

S hol táborokba gyűlt bitangok
verseim rendjét üldözik,
fölszólnak testvéri tankok
szertedübögni rímeit.

Én mondom: Még nem nagy az ember.
De képzelet, hát szertelen,
Kísérje két szülője szemmel:
a szellem és a szerelem!

Baka István

Isten fűszála

József Attila emlékének

Nézem, ahogy a nyári alkonyat
pirosló nyelve nyalogatja a
fény sötömbjét, és lassan rám tapad
cserepes ajkakkal az éjszaka.

Micsoda szomjat kell majd oltanom
a véremmel! Ostoba, hogy hihettem,
hogy én vagyok én e világ szomja, — most
látom már: félhold-szrvat hord az Isten,

s patanyomában összegyűlt esővíz
a tenger, kérődzése ritmusára
váltakozik a nappal és az éj, s mint
vakondtúrásra, lép egy-egy világra.

Nem tudtam én, hogy nyáluszályaként
leng a Tejút... De most mindent megérték.
Sötét van, és Isten fűszála, én,
ringok puha alsóajkán az éjnek.

Katona Judit

Mint a szép, híves...

Mint a szép, híves patakra
a szarvas, úgy vágyom én,
szomjazom igaz szavakra
rögös, nagy út elején.
Lobog fehér papírom,
fohással tele írom,
vajon lesz-e megnyugvásom,
vadak között maradásom?

Húzkodnának, kötöznek
csapdát vetve ellenim,
bizakodván mégsem félek,
feléjük kiáltok megint,
én semmitől se félek,
erős bennem a lélek
s bár gyengék a szárnycsapások
égi madarakkal szállók.

Darvasi László

... szemedbe szállt. Írok

Van, hogy nevetés igazítja ki a szerzőt,
hogy újra csak olyan könyvet kapnak, ami róluk szól...
Ha a pokol térélmény lenne, tudnám, meddig beszéljek.
A boldogtalanság a legnagyobb bűn.

Írok. És ennek mégis örülni kellene,
örömben a folyóhoz futni, hogy kísérjem
a nevető arcot, s aztán, ha megint szükségem
lesz rád, kézbe fogni a tollat. — Van sziget?

Sötétben kerestük a bogarat, ami a szemedbe szállt.
Írok. Van sziget, kérdezted. A lélek, csak a lélek
vágyik a túlpartra, és megmerül a gonoszságban.
A test elfolyik, mint a víz, van sziget?

de én futni akarok melletted, nem írni, örömben,
újra és újra. Gyermekek leszek, akit megszülsz.
Az első szó úgyszólván elválasztja tőlem, van?, de én
nem félek, mert ha hullni kezd rám, és hull,

hull a beszéd gonosz vize... mert itt a gyöngye
lányoknak is van esernyője, s ha erre sétálnak,
meg-megroppan tarka szoknyájuk alatt a kavics.
Pihenő fogsoruk, mint némaságon

a nyelv, ilyenkor fényli át
ezt a fekete erekket szőtt fehér szirmot,
ilyenkor nyújtja át a férfi a könyvet.
Gyöngeséget, mely csak szavakkal felelhet nekik.

Polner Zoltán

Lear király

Bartos Gyula emlékére

Rég volt olyan hőség, mint azon a nyáron
a ködös Britannia fölött.
Trónja fényében egy édes úr,
körülötte hölgyek, nemes lordok.
(Bár mind szegény ördögök).
Csak nézem őt, amint koronáját leveszi
és vér szivárog a harsonák
aranyán. Döbbszent csönd támadt.
S ő botladozva a zord fenyéren
örjöng, emészti magát

és ruháját megszagattja koromsötét
felhők alatt: „Fűj, szél, szakadj meg!
Bögg, ahogy bírsz, hullj, zápor!” Átkom
lesújt tirátok majd, leányaim,
amiért elűztetek.

Negyven éve már, de ha a korzó fái
olykor alkonyi kékek, lilák,
ott látom ma is egyre őt,
amint zokogva hozza karjában
a halott Cordéliát.

Néhány évvel ezelőtt, a márciusi sajtónapon Vörös
László köszöntötte az újságírókat. Beszédét Ady Endre
publicisztikája köré fonta. Előadása csodálatos volt. Mint
Nagy László utolsó nyilatkozatában mondta, Ady a XX. szá-
zadi magyar költészet legtehetősebb jele, s ugyanak-
kor példamutatást arra nézve, mi a dolga a magyar költő-
nek egy elmaradott, megkésett országban.
S mi volt a dolga Nagy Lászlónak, mint költőnek az ötve-
nes, hatvanas, hetvenes években egy elmaradott, megkésett
országban? Versei közül a Menyegző, a 60-as évek elején szü-
letett. A bolgár tenger Neszebár félszigetén a szabad ég alatt
egy lakodalom kezdetét figyelte. Állt az új pár a félsziget csücs-
kén, szemben a tengerrel. Szólt a zene, ivott a násznép. Folyt
az ünnepi ceremónia. Sokáig tartott. Úgy érezte, a fiatal pár
szoborszerű mozdulatlanlansága csupán merő ürügy a huzamos
daráldozásra. Nekik csak várniuk lehetett. Nos, ebből a hajme-
resztő látványból született a Menyegző, a mindenkori ifjúság-
ról, a magyar fiatalok hátráltatott diadaláról, a megcsontos-
odott maradiságról. Emlékezzünk csak vissza azokra a blöffök-
re, amelyekkel a 60-as évek elején etették a magyar fiatalokat.
Jó munkahelyeket, sok pénzt, lakást, szóval gyönyörű életet
ígérgettek. Cserébe kommunista jelszavakkal tüzdelt tövisko-
szorút raktak az agyakra.
Éljen az új pár, éljen, itt állunk párban szeliden
arccal a tengernek, s kezek a hátunk mögött,
kezek a zene aranyóljából kieresztik
a vérengző dallamokat, ragadozó ritmusokat,
s mozdulatlanokat marni párdúcok jönnek, sasok,
de nekünk állni királyian, kéz a kézben,
összeforradt kézzel, összekapcsolt vérköreinkben,
ér-glóriában, gyöngyvirágillatú mátkaruhában,
arccal a tengernek s mosolyogni a gigászi mókát — írja
a Menyegzőben.
S tulajdonképpen folytatja A zöld angyalban:
... pillanatig még szabad vagyok,
s jaj fények, mert fényes veszedelem virraszt fejemnél,
mint a legvégső hajnalt e sugár-virágot úgy viselem,
arcvonás nem mozdul el, bár tudom, a villámló bárdot
hányszor rúghatta vissza Hunyadi László nyaka,
de két sújtás közé képzeltem életem ezért szeretlek...

A költő dolga

Tavas van, gyönyörű... (Fotó: Robert Canon)

Azért szerettük az életet, mert egyrészt fiatalok vol-
tunk, másrészt hittünk a keserű folyamatok változásában.
Hitt Nagy László is, ez volt a dolga. De hite eljövetele
rende sürgette, a Szerelmem, csonttörő élet-ben is. Bete-
gek köztársaságában a test meghurcolva, a szív vaskérdője-
lekkel besütve, a benső vad havazásokban táncol, de
„játékos, csonttörő élet:
bolondulok érted: hiányzol.”

A szeretet, a hit persze nem tudta oldani a keserű piru-
látot. Az ifjúkorból kilépve, 50 évesen sem. Ekkortájt írta
Jönnek a haragok értem versét, benne: „De láttatok-e ko-
vácstól láncot végighúzni a violákon? Én láttam, nincs fele-
dés. Én haraggal keretezem szörnyű kertészeid képét,
Magyarország.”

Kormos István költő interjút készített Nagy Lászlóval, s
megkérdezte tőle: mit üzen a távoli jövőben élőknek?

— Ha lesz emberi arcuk egyáltalán, akkor csokolom
őket. Emberi szellemük ha lesz, tudatom velük, üzenem:
csak ennyit tehettem értük — válaszolta.

Sokat, nagyon sokat tett. Ő is példamutatás arra néz-
ve, mi a dolga a magyar költőnek. Amit nagyszerűen telje-
sített. Akkor is, ha ugyan halála után több, mint egy évti-
zeddel megváltozott a magyar társadalom arca, de a benne
élők többfajta lett. Tónusuk, vonásuk között sokszor lehe-
tetlen elgázodni. Mondják, a rendszerváltás velejárója. De
emlegetik azt is, hogy a társadalmi többség a bizonyta-
lanságot, padlóraküldést, félelmet is magával hozta. S mi-
közben egyesek harsognak, nőtt azok száma, akiknek ez idő
száját befogja.

Vége befogták a költők száját is, akik összevissza po-
fáztak — hallani némely harsogásból. Nem igaz. Éppen el-
lenkezőleg. A költők kinyíltak, s teszik dolgukat, vagy foly-
tatják, mint Csoóri Sándor, aki újra verseket kezdett írni,
kételyeinek is hangot adva:

„Van-e még hátra valami esély?
Kemény játék, felnőtt bujóciska
vagy álarcos bál a halottasházak közelében?...
Van-e még hátra valami csoda,
mely igazolását keresi bennem,
hogy porral s lepkékkel együtt
még fölszárnyalhassak én is?”

Tegye versdolgát továbbra is Csoóri ugyanolyan jól,
mint eddig tette. Talán ezzel hozzájárul, hogy valamennyi-
en fölszárnyaljunk.

TARNAI LÁSZLÓ